

ผลการวิเคราะห์คณะกรรมการสภาตำบล (กสต.)

เมื่อได้ประมวลข้อมูลที่ได้เรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ทั้งทางด้าน การสังเกตการณ์และจากแบบสอบถาม สำหรับจากแบบสอบถามมี 3 ชุด คือ คณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ราษฎร ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางดังนี้

แบบสอบถามคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.)

ตารางที่ 3.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	34	100.0
หญิง	-	-
อายุ		
20-29 ปี	1	2.9
30-39 ปี	6	17.7
40-49 ปี	13	38.2
50-59 ปี	10	29.4
60 ปีขึ้นไป	4	11.8

(มีต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ไม่จบ ป.4	-	-
จบ ป.4	31	91.2
จบ ป.7 หรือ ม.3	2	5.9
จบ ม.6 หรือ ม.ศ.3	-	-
จบ ม.8, ม.ศ.6, ปวช., ป.กศ.	-	-
จบ ป.กศ.สูง, ปวส., ปม.	-	-
จบชั้นปริญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า	1	2.9
ไม่รู้หนังสือ	-	-
<u>สถานภาพทางครอบครัว</u>		
โสด	-	-
แต่งงานอยู่ด้วยกัน	33	97.1
แต่งงานแยกกันอยู่	-	-
หย่าร้าง	-	-
หม้าย	1	2.9

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ประมง	20	58.8
เกษตร	6	17.7
ค้าขาย	5	14.7
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	-	-
รับจ้างเกษตร	1	2.9
รับจ้างทั่วไป	1	2.9
ลูกจ้างรายเดือน	-	-
ช่างฝีมือ	-	-
ทำอุตสาหกรรม	-	-
อื่น ๆ	1	2.9
รายได้ต่อเดือน		
1-500 บาท	-	-
501-1,000 บาท	5	14.7
1,001-2,500 บาท	19	55.9
2,501-4,000 บาท	5	14.7
4,001-6,000 บาท	5	14.7
6,001-8,000 บาท	-	-
8,001-10,000 บาท	-	-
10,000 บาทขึ้นไป	-	-
ไม่มีรายได้	-	-
รวม	34	100.0

ตารางที่ 3.2 ระยะเวลาที่รู้จักแผนพัฒนาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ท่านรู้จักคำว่า "แผนพัฒนาตำบล" เมื่อไหร่		
1 ปี	-	-
2-3 ปี	10	19.4
4-5 ปี	11	32.4
มากกว่า 5 ปี	12	35.3
อื่น ๆ (ไม่รู้จัก)	1	2.9
รวม	34	100.0

ผลการสอบถามสมาชิกสภาตำบล เพื่อวัดความเข้าใจว่าสภาตำบลรู้จักแผนพัฒนาตำบลหรือไม่ ปรากฏว่าเกือบทั้งหมดรู้จักคำว่าแผนพัฒนาตำบล สำหรับผู้ไม่รู้จักแผนพัฒนาตำบล มีอยู่คิดเป็นจำนวนร้อยละ 2.9 ทั้งนี้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีอายุมากแล้ว ดังนั้นสรุปได้ว่า สมาชิกสภาตำบลรู้จักแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ 3.3 ลักษณะของการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล ก่อนมีแผนพัฒนาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. หน่วยราชการเข้ามาพัฒนา	1	2.9
2. ราษฎรช่วยกันพัฒนา	5	14.7
3. หน่วยราชการและราษฎรช่วยกันพัฒนา	13	44.1
4. มีหน่วยงานเอกชนเข้ามาพัฒนา	-	-
5. ราษฎรและหน่วยงานเอกชนช่วยกันพัฒนา	-	-
6. อื่น ๆ ระบุ (ทุกหน่วยงาน ราษฎร เอกชนและรัฐบาล)	5	14.7
- (1)+(2)+(3)	6	17.7
- (1)+(2)	4	11.8
รวม	34	100.0

ก่อนมีแผนพัฒนาตำบล สมาชิกสภาตำบลส่วนมาก จำนวนร้อยละ 44.1 เห็นว่า การพัฒนาเป็นไปในลักษณะของหน่วยราชการ และราษฎรช่วยกันพัฒนา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลนั้นถูกต้อง ดังนั้นแนวความคิดใน แผนพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของราษฎรนั้นถูกต้อง เพราะหน่วยราชการและราษฎร ช่วยกันพัฒนาอยู่ก่อนแล้ว แต่การจัดให้ได้ ประโยชน์เพิ่มขึ้น โดยให้ราษฎรมีส่วนร่วมและให้แผนพัฒนาเป็นแบบล่างขึ้นบน (bottom up) ด้วยนั้น จะได้ประโยชน์แก่ราษฎรมากยิ่งขึ้น สำหรับที่มีสมาชิกสภาตำบลตอบว่าอื่น ๆ นั้น หมายถึง หน่วยราชการ หน่วยงานเอกชนและราษฎรร่วมกันพัฒนา เพราะอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เป็นพื้นที่ชายแดน จึงมีหน่วยงานเข้าช่วยเหลือในการพัฒนาด้วย

ตารางที่ 3.4 ระยะเวลาที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. 1 ปี	2	5.9
2. 2-3 ปี	6	17.7
3. 4-5 ปี	9	26.5
4. มากกว่า 5 ปี	16	47.1
5. อื่น ๆ	1	2.9
รวม	34	100.0

จากการสอบถามสมาชิกสภาตำบล จำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 47.1 ได้รับแต่งตั้งมาแล้วมากกว่า 5 ปี จำนวนร้อยละ 26.5 ได้รับแต่งตั้งมา 4-5 ปี จำนวนร้อยละ 17.7 ได้รับแต่งตั้งมา 2-3 ปี แสดงว่า เกือบทั้งหมดต้องรู้จักแผนพัฒนาตำบล เพราะรัฐบาลมีนโยบายให้สภาตำบลรู้จักทำแผนมาตั้งแต่ปี 2525 ด้านแผนพัฒนาตำบลฉบับที่ 5 แม้จะเน้น 37 จังหวัดภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ชนบทยากจน แต่ก็ให้ทั่วประเทศรู้จักทำแผนมาตั้งแต่ปี 2525 ทั่วประเทศ แต่ที่ไม่ใช่พื้นที่ชนบทยากจน จะมาเน้นในปี 2527 ให้เหมือนกันทั่วประเทศ แต่ก็มีสมาชิกสภาตำบลจำนวนน้อยคือร้อยละ 8.8 (1 ปี + อื่น ๆ) เท่านั้นที่เพิ่งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาตำบล

ตารางที่ 3.5 การเรียกประชุมสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. เดือนละครั้ง	34	100.0
2. 1 เดือนต่อครั้ง	-	-
3. 3 เดือนต่อครั้ง	-	-
4. ไม่ทราบ	-	-
5. อื่น ๆ	-	-
รวม	34	100.0

การสอบถามสมาชิกสภาตำบลในเรื่องความบ่อยครั้งในการประชุมนั้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า สภาตำบลให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องหรือไม่ ผลปรากฏว่า ทั้ง 3 ตำบล คือ ร้อยละ 100 มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เพราะการประชุมของทุกสภาตำบลมีการกำหนดวันที่แน่นอน ตำบลคลองใหญ่มีการประชุมทุกวันที่มีการประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านประจำเดือนในช่วงบ่าย ตำบลไม้รูด ประชุมทุกวันที่ 8 ของเดือน ตำบลหาดเล็กประชุมทุกวันที่มีการประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านประจำเดือนในช่วงบ่าย

ตารางที่ 3.6 การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสภาตำบลของสมาชิกสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ทุกครั้ง	20	58.8
2. บางครั้ง	14	41.2
3. ไม่เข้าเลย	-	-
รวม	34	100.0

สมาชิกสภาตำบลที่เข้าร่วมประชุมทุกครั้งมีจำนวนร้อยละ 58.8 สมาชิกสภาตำบลที่มีการประชุมบางครั้งมีจำนวนร้อยละ 41.2 จำนวนสมาชิกที่ไม่เข้าเลยไม่มี แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาตำบลสนใจในกิจกรรมของสภาตำบล

ตารางที่ 3.7 การได้รับการฝึกอบรมในด้านการวางแผนของคณะกรรมการสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. 1 ครั้ง	11	32.4
2. 2 ครั้ง	5	14.7
3. 3 ครั้ง	3	8.8
4. ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเลย	15	44.1
รวม	34	100.0

สมาชิกสภาตำบล ถ้าจะให้รู้จักการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอย่างถูกต้องแล้ว ต้องได้รับการฝึกอบรมครบถ้วน จากค่าตอบแทนแสดงว่าส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการวางแผนมาแล้ว และฝึกอบรมมาแล้ว 1 ครั้ง จำนวนร้อยละ 32.4 เคยฝึกอบรมมาแล้ว 2 ครั้ง จำนวนร้อยละ 14.7 และเคยได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว 3 ครั้ง จำนวนร้อยละ 8.8 แต่ยังมีผู้ที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเลยถึงร้อยละ 44.1 ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขให้ทุกคนได้รับการฝึกอบรมให้ได้ทั้งหมด

ตารางที่ 3.8 ผู้เชิญประชุมในการประชุมสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กำนัน	34	100.0
2. ครู	-	-
3. ปลัดอำเภอ	-	-
4. พืชนากร	-	-
รวม	34	100.0

สมาชิกสภาตำบลทั้งหมด ร้อยละ 100 ตอบว่ากำนันเป็นผู้เชิญประชุม จากการสอบถามพบว่า การประชุมสภาตำบล มีการนัดล่วงหน้า ตามเวลาและวันที่เดียวกันของทุกเดือน แต่ถ้ามีการประชุมพิเศษ เช่น ประชุมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ประธานสภาตำบล (กำนัน) จะออกจดหมายเชิญประชุม

ตารางที่ 3.9 วิธีการเชิญประชุม

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. มีจดหมายเชิญประชุม	-	-
2. ให้เด็กช่วยบอก	-	-
3. กำนันมาบอกเอง	-	-
4. พัฒนาการมาบอก	-	-
5. อื่น ๆ ระบุ (มีระเบียบล่วงหน้าและ จดหมายเชิญเฉพาะเป็นพิเศษ)	34	100.0
รวม	34	100.0

สมาชิกสภาตำบล ตอบข้ออื่น ๆ ทั้งหมดร้อยละ 100 หมายความว่ากำหนดไว้
เป็นระเบียบ ตกลงกันล่วงหน้าตลอดปี กับมีจดหมายเชิญประชุมเฉพาะนัดพิเศษ

ตารางที่ 3.10 การจกรายงานการประชุม

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กำนัน	-	-
2. ครู	34	100.0
3. ผู้ใหญ่บ้าน	-	-
4. ผู้ทรงคุณวุฒิ	-	-
รวม	34	100.0

สอบถามเพื่อตรวจสอบดูว่า มีการทำตามบทบาทหน้าที่หรือไม่ หน้าที่ในการจดยางงานการประชุม เป็นหน้าที่ของเลขานุการคณะกรรมการสภาตำบล คือครู ึ่งหมดของสมาชิกสภาตำบลตอบเหมือนกันหมด คือ จำนวนร้อยละ 100 แสดงว่าทุกสภาตำบลในอำเภอคลองใหญ่ ได้มีการทำตามบทบาทและหน้าที่ในการจดยางงานการประชุม

ตารางที่ 3.11 การแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาตำบลของคณะกรรมการสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ทุกครั้ง	7	20.6
2. บางครั้ง	27	79.4
3. ไม่เคยเสนอ	-	-
รวม	34	100.0

การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกสภาตำบล สอบถามเพื่อดูว่า เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการสภาตำบลทุกคนมีส่วนร่วมในการประชุมหรือไม่ เพื่อจะโยงมาในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ถ้าทุกคนมีส่วนร่วมในการประชุม ก็แสดงว่าเมื่อมีการประชุมสภาทำแผนพัฒนาตำบลทุกคนย่อมมีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน ผลปรากฏว่า สมาชิกสภาตำบลทุกคนมีการร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยทุกคน สมาชิกสภาตำบลแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง จำนวนร้อยละ 20.6 แสดงความคิดเห็นจำนวนครั้งจำนวนร้อยละ 79.4 ไม่มีเลยที่ตอบว่าไม่เคยเสนอความคิดเห็น

ตารางที่ 3.12 ในทางปฏิบัติใครเป็นผู้จัดงบประมาณสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กรรมการคลัง และเลขานุการสภาตำบล	2	5.9
2. ปลัดอำเภอผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดการคลัง	-	-
3. ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล	-	-
4. กำนัน และ คปต.	16	47.1
5. อื่น ๆ	16	47.1
รวม	34	100.0

ระบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณและการคลังสภาตำบล พ.ศ. 2518 ข้อ 8 กำหนดให้ประธานคณะกรรมการสภาตำบลตั้งกรรมการสภาตำบลเป็นกรรมการการคลังจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน รวบรวมข้อมูล จัดทำงบประมาณร่วมกับเลขานุการสภาตำบล และเสนอให้สภาตำบลพิจารณาตามเวลาที่ประธานสภาตำบลกำหนด การดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจัดทำงบประมาณของกรรมการสภาตำบล และเลขานุการสภาตำบลให้ที่ปรึกษาสภาตำบลเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำงบประมาณ ห้ามที่ปรึกษาสภาตำบลเป็นผู้จัดทำโดยตรง¹ ที่ถามเรื่องการจัดทำงบประมาณ เพราะรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างสูง โดยเน้นสภาตำบลเป็นแกนหลักในด้านการวางแผนการจัดทำงบประมาณ และการดำเนินงานตามโครงการและสาเหตุหนึ่งที่สำคัญและเป็นข้อจำกัดขีดความสามารถของสภาตำบลในด้านการวางแผนและการจัดทำงบประมาณก็คือ สภาตำบลส่วนใหญ่หรือแทบทั้งหมดไม่มีโอกาสดำเนินงานดังกล่าวด้วยตนเองเลย ยิ่งคงอาศัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

¹โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการวางแผนตำบลและอำเภอ (พต.), **คู่มือ** ทดลองเรื่องงบประมาณสภาตำบล คณะที่ปรึกษาโครงการฯ, 2528, หน้า 2.

เป็นผู้ดำเนินการให้ตลอดเวลา² จากผลการสอบถามสมาชิกสภาตำบลมีเพียงจำนวนร้อยละ 5.9 เท่านั้นที่ตอบถูกว่า ใครเป็นผู้จัดทำงบประมาณสภาตำบล แสดงว่าไม่ได้มีการดำเนินงานดังกล่าวด้วยตนเองเลย

ตารางที่ 3.13 ความเข้าใจที่มีต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. เข้าใจมาก	-	-
2. เข้าใจพอสมควร	21	61.8
3. เข้าใจน้อย	11	32.4
4. ไม่เข้าใจเลย	2	5.9
รวม	34	100.0

สมาชิกสภาตำบลจำนวนมากที่สุดร้อยละ 61.8 ตอบว่าเข้าใจพอสมควรร้อยละ 32.4 ตอบว่าเข้าใจน้อย และที่ไม่เข้าใจเลยมีจำนวน 5.9 ที่ไม่เข้าใจเลยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีอายุมากแล้ว สรุปได้ว่า สมาชิกสภาตำบลคิดว่าตนเองมีความเข้าใจพอสมควรบ้างน้อยบ้าง ไม่มีใครตอบว่าเข้าใจมากเลย แสดงว่าสมาชิกสภาตำบลคิดว่าตนเองเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนในระดับหนึ่ง ยังไม่มาก

not good
conclusion

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

ตารางที่ 3.14 ก่อนลงมือทำแผนพัฒนาตำบล สมาชิกสภาตำบลทราบว่า มีโครงการอะไร
แผนงานอะไร ภายใต้กรอบนโยบายของจังหวัดจากใคร

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กำนัน	6	27.7
2. ครู	-	-
3. พัฒนาการประจำตำบล	7	20.6
4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบล	-	-
5. ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล	7	20.6
6. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	-	-
7. กำนันและพัฒนาการ	6	17.7
8. กำนันและปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล	6	17.7
9. ไม่ทราบ	2	5.9
รวม	34	100.0

ในทางปฏิบัติ เมื่อทางจังหวัดแจ้งกรอบนโยบายของกระทรวงต่าง ๆ มายัง
อำเภอ ผู้รับผิดชอบคือปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบสำนักงานอำเภอ และปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบ
สำนักงานอำเภอจะต้องแจ้งให้ประธานสภาตำบล และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ
และประธานสภาตำบลจะต้องแจ้งให้สมาชิกสภาตำบลทราบ และ คปต. มีหน้าที่ช่วยเหลือ
ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จากผลการสอบถามปรากฏว่าสมาชิกสภาตำบลทราบโครงการ
แผนงานมาจากหลายบุคคล คือ พัฒนาการประจำตำบลร้อยละ 20.6 ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบ
ประจำตำบล ร้อยละ 20.6 ประธานสภาตำบลร้อยละ 27.6 กำนันและพัฒนาการร้อยละ
17.7 กำนันและปลัดอำเภอร้อยละ 17.7 จากการสังเกตการณ์ที่เป็นอย่างนี้เพราะจากวัสดุ
อุปกรณ์ การที่ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบสำนักงานอำเภอ แจ้งกรอบนโยบายของจังหวัดไปยัง
ประธานสภาตำบลแจ้งไปเพียงชุดเดียว ซึ่งกรอบนโยบายมีรายละเอียดมากมาย ประธาน

สภาตำบลไม่สามารถแจ้งให้สมาชิกสภาตำบลเข้าใจโดยไม่มีเอกสารได้ สมาชิกสภาตำบลจึงทราบกรอบนโยบายจากปลัดอำเภอ พัฒนาการ ที่มาร่วมประชุมชี้แจงการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ 3.15 ถ้ากรรมการสภาตำบลไม่เข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ในการทำ กชช. 1 ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล สมาชิกสภาตำบลควรไปปรึกษาใคร

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กำนัน	4	11.8
2. ครู	-	-
3. พัฒนาการประจำตำบล	12	35.3
4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบล	-	-
5. ปลัดอำเภอ ผู้รับผิดชอบประจำตำบล	12	35.3
6. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	-	-
7. กำนันและพัฒนาการ	3	8.8
8. กำนันและปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล	3	8.8
รวม	34	100.0

สิ่งที่รัฐบาลต้องการ คือให้ คปต. ช่วยเหลือสภาตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล บุคคลที่อยู่ใน คปต. และเป็นเลขานุการ คปต. คือพัฒนาการ มีสมาชิกสภาตำบลขอคำปรึกษามากที่สุดเท่ากันคือพัฒนาการและปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบสภาตำบล คือร้อยละ 35.3 กำนันและพัฒนาการร้อยละ 8.8 กำนันและปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล ร้อยละ 8.8 เป็นที่น่าสังเกตว่าปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลไม่ได้อยู่ใน คปต. ด้วยเลย

โดยไม่มีสมาชิกสภาตำบลคนใดตอบเลยว่าจะไปขอค่าปรึกษาครู
ประจำตำบล เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ตารางที่ 3.16 หน้าที่ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของโครงการก่อนนำลงใน
กชช. 1

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กพอ.	3	8.8
2. คปต.	6	17.6
3. ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล	2	5.9
4. กำนัน	12	35.3
5. พัฒนาการ	1	2.9
6. อื่น ๆ ระบุ	10	29.4
รวม	34	100.0

หน้าที่ตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของโครงการก่อนนำลงใน
กชช. 1 เป็นหน้าที่ของ คปต. แต่สมาชิกสภาตำบลจำนวนมากที่สุดร้อยละ 35.5 เห็นว่า
เป็นหน้าที่ของกำนัน ร้อยละ 17.6 เห็นว่าเป็นหน้าที่ของ คปต. นอกนั้นมีความเห็นอย่าง
อื่น แสดงว่า สมาชิกสภาตำบลยังไม่เข้าใจขั้นตอนการทำแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ 3.17 บุคคลที่ทำงานได้ดีที่สุดใน คปต.

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กำนัน	11	32.4
2. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	2	5.9
3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบล	-	-
4. ครู	-	-
5. พัฒนาการ	11	32.4
6. ราษฎรที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านช่าง	-	-
7. ไม้รู้จัก คปต.	2	5.9
8. อื่น ๆ	1	2.5
9. ไม่ตอบ	7	20.6
รวม	34	100.0

คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ซึ่งกำหนดให้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือสภาตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ผู้ที่ทำงานได้ดีที่สุด สมาชิกสภาตำบลส่วนใหญ่ร้อยละ 32.4 ตอบว่าคือกำนันและเท่ากับร้อยละ 32.4 ตอบว่า คือพัฒนาการประจำตำบล ไม่ตอบร้อยละ 20.6 เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลร้อยละ 5.9 จากเหตุผลที่ตอบว่ากำนัน เพราะกำนันใกล้ชิดสมาชิกสภาตำบลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ พัฒนาการเพราะพัฒนาการใกล้ชิดกับสมาชิกสภาตำบลมากกว่าข้าราชการอื่นใน คปต. เพราะต้องเกี่ยวข้องกับ กสช. ทำให้มีการประสานงานติดต่อกับสมาชิกสภาตำบลรองลงมาจากกำนัน

ตารางที่ 3.18 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ทราบ	21	61.8
2. ทราบ	12	35.3
3. ไม่ตอบ	1	2.9
รวม	34	100.0

การจัดทำแผนพัฒนาตำบลเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งของสภาตำบล กรรมการสภาตำบลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผน ในจำนวนผู้ตอบร้อยละ 61.8 ไม่ทราบขั้นตอนการจัดทำแผน และจำนวนผู้ตอบร้อยละ 35.3 ทราบขั้นตอนการจัดทำแผน

จากการสอบถามกรรมการสภาตำบล เกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จากกรรมการสภาตำบลที่ทราบ จำนวนร้อยละ 35.50 พบว่ามีความรู้ความเข้าใจพอสมควร แต่ที่สำคัญแต่ทุกคนไม่ได้แสดงความคิดเห็นออกมาเลยก็คือ การมีส่วนร่วมของราษฎร โดยการประชุมชาวบ้านเพื่อรับฟังปัญหาและความจำเป็นของชาวบ้าน

ตารางที่ 3.19 ลำดับความสำคัญที่ กสศ. มีความเห็นว่า จะทำให้แผนพัฒนาตำบลประสบความสำเร็จ

ลำดับที่	1	2	3	4	รวม
ความเป็นผู้นำของประธานสภาตำบล	6	6	9	9	30
ความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล	14	6	6	4	30
ความสามารถของ คปต.	1	6	6	17	30
ความชำนาญงานและประสิทธิภาพของสภาตำบล	9	12	9	-	30
รวม	30	30	30	30	240

หมายเหตุ ไม่ตอบ 4 คน

จากการสอบถาม กสศ. ในเรื่องลำดับความสำคัญที่คิดว่า ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลประสบความสำเร็จผลปรากฏออกมาว่า

- ลำดับที่ 1 ความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล ร้อยละ 41.2
(จาก 14 คน)
- ลำดับที่ 2 การบริหารงานและประสิทธิภาพของสภาตำบล ร้อยละ 35.3
(จาก 14 คน)
- ลำดับที่ 3 ความเป็นผู้นำของประธานสภาตำบล ร้อยละ 26.5
(จาก 14 คน)
- ลำดับที่ 4 ความสามารถของ คปต. ร้อยละ 50.0
(จาก 14 คน)

สรุปผลการวิเคราะห์คณะกรรมการสภาตำบล (กสศ.)

จากการสังเกตการณ์ เป็นการสังเกตการณ์การจัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2531 เป็นแผนพัฒนาตำบลปีแรก ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) เมื่อจังหวัดได้กรอบนโยบายของแต่ละกระทรวงมาครบแล้ว ก็จะส่งกรอบนโยบายมายังอำเภอ การส่งกรอบนโยบายมายังอำเภอ หนังสือลงวันที่ 1 กันยายน 2529 และทางอำเภอส่งเจ้าหน้าที่ไปรับมาเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2529 และทางอำเภอโดยสำนักงานอำเภอ ได้เซ็นหนังสือโดยนายอำเภอ ส่งกรอบนโยบายไปยังประธานสภาตำบลและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง คือ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลคลองใหญ่ โดยหนังสือเซ็นลงวันที่ 8 กันยายน 2529 โดยกำหนดให้ทางสภาตำบลส่งแผนพัฒนาอำเภอมายังอำเภอ โดยส่งมาที่เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ ภายในวันที่ 1 ตุลาคม 2529 ดังนั้นสภาตำบลมีเวลาในการทำแผนพัฒนาตำบลจริง ๆ 22 วัน และทางอำเภอต้องทำแผนพัฒนาอำเภอส่งจังหวัดภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2529 ในทางปฏิบัติมีการเริ่มประชุมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยตำบลไม้รุุด เรียกประชุมกรรมการสภาตำบลในวันที่ 30 กันยายน 2529 เวลา 19.30 น. สภาตำบลหาดเล็กวันที่ 3 ตุลาคม เวลา 09.00 น.

จากการร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบสำนักงานอำเภอ จะเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง นอกจาก คปต. ในการร่วมประชุมของ คปต. คปต. ยังไม่มีความพร้อมเพียง เพราะในการประชุมทั้งสามครั้ง คปต. ไม่เคยครบเลย กรรมการสภาตำบลเองก็ยังไม่ทราบกรอบนโยบาย มารอฟังกรอบนโยบายในการจัดทำแผน แสดงว่า ยังไม่ได้ประชุม กม. มาก่อน ซึ่งหมายถึงว่า ราษฎรไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้วยเลย

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การทำแผนล่าช้าก็คือ เมื่อทางอำเภอได้รับกรอบนโยบายของจังหวัดแล้ว ทางอำเภอโดยสำนักงานอำเภอจะต้องมาทำกรอบนโยบายของอำเภอเสียใหม่ เป็นกรอบนโยบายของอำเภอที่ชัดเจน แต่มีอุปสรรค คือปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบสำนักงานอำเภอมีเพียงคนเดียว ทำให้มีปัญหา การแก้ปัญหา คือ ให้มีพัฒนาการอำเภอ

เป็นผู้ช่วย เลขานุการ กพอ. คอยช่วยเหลือ จะทำให้แก้ปัญหาได้ง่ายได้ ถ้าไม่สามารถเพิ่ม
อัตรากำลังในสำนักงานอำเภอได้

จากแบบสอบถามคณะกรรมการสภาตำบล (กสท.) สามารถกล่าวรวมเป็น
เรื่อง ๆ ดังนี้

1. ในเรื่องความสามารถของสภาตำบล กรรมการสภาตำบลได้รับการแต่งตั้ง
มานานแล้วทั้งนี้ (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.4 ประกอบ) และก็มีการประชุมกันอย่าง
ต่อเนื่องเดือนละครั้ง (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.5 ประกอบ) และทุกคนก็สนใจในการ
เข้าร่วมประชุมสภาตำบล (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.6 ประกอบ) และในการประชุม
สภาตำบลก็มีการทำงานกันเป็นระบบเป็นอย่างดี มีการเชิญประชุมกันอย่างเป็นระบบ
กำหนดไว้เป็นระเบียบตลอดปี (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.9 ประกอบ) ในการจัด
รายงานการประชุม ครุซึ่งเป็นเลขานุการสภาตำบลเป็นผู้จกรายงานการประชุม ซึ่งทำตาม
หน้าที่ (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.10 ประกอบ) และจากการสังเกตการณ์ ทุกสภาตำบล
มีสมุดจกรายงานการประชุมกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะสภาตำบลคลองใหญ่ มีการพิมพ์
แบบในสมุดจกรายงานการประชุมเลย และในการแสดงความคิดเห็น ทุกคนก็สนใจในการ
แสดงความคิดเห็น (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.11 ประกอบ) ดังนั้นแสดงว่าสภาตำบลใน
อำเภอคลองใหญ่ทั้ง 3 สภาตำบลมีการทำงานกันเป็นระบบ โดยเฉพาะสภาตำบลคลองใหญ่
ยังได้รับรางวัลที่ 1 ในฐานะที่เป็นสภาตำบลดีเด่นอีกด้วย แสดงว่าเป็นสภาตำบลที่มีความ
สามารถ ทั้ง ๆ ที่เกือบทั้งหมดจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น

แม้ว่าสภาตำบลจะดูว่ามีการทำงานเป็นระบบ แต่งานที่สำคัญของสภาตำบลที่มี
ความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างสูง ก็คือ ในเรื่องด้านการวางแผน การจัดทำงบ
ประมาณ โดยรัฐบาลได้เพียรพยายามจะให้สภาตำบลทำได้ด้วยตนเอง แต่แม้ในเรื่องการ
จัดทำงบประมาณ (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.12 ประกอบ) ตามระเบียบกระทรวงมหาด
ไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณและการคลังสภาตำบล พ.ศ. 2518 ข้อ 8 กำหนดให้ประธาน
คณะกรรมการสภาตำบล ตั้งกรรมการสภาตำบลเป็นกรรมการคลังจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน
รวบรวมข้อมูลจัดทำงบประมาณร่วมกับเลขานุการสภาตำบล และเสนอให้สภาตำบลพิจารณา

แต่มีผู้ตอบถูกต้องว่าใครเป็นผู้จัดทำงบประมาณสภาตำบล เพียงร้อยละ 5.9 เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ระเบียบนี้มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2518 จึงโยงมาเรื่องแผนพัฒนาตำบลได้ว่า มีการให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลครบทุกตำบล เมื่อต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 คือเมื่อปี 2525 และเน้นจริงจิงเฉพาะ 37 จังหวัด ภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ด้วย ส่วนในภาคกลางเน้นจริงจิงเมื่อปี 2527 ซึ่งคงจะต้องมีความบกพร่องบ้าง แม้ว่ากรรมการสภาตำบลจำนวนร้อยละ 55.9 (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.7 ประกอบ) เคยได้รับการฝึกอบรมในด้านการวางแผนพัฒนาตำบลมาแล้ว จำนวนร้อยละ 44.1 ตอบว่าไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเลย และจากการสอบถามถึงความเข้าใจที่มีต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.18 ประกอบ) แสดงว่ามีผู้คิดว่าตนเองเข้าใจพอสมควรบ้าง น้อยบ้าง ไม่มีใครเลยตอบว่าเข้าใจมาก ดังนั้นจึงถามลึกลงไปอีกว่าเมื่อเข้าใจพอสมควรบ้าง น้อยบ้าง ทราบหรือไม่ทราบ ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.18 ประกอบ) มีขั้นตอนอย่างไร กรรมการสภาตำบลก็ตอบว่าทราบร้อยละ 35.3 ไม่ทราบร้อยละ 61.8 และการทราบก็ทราบในลักษณะกว้าง ๆ ขั้นตอนที่รัฐบาลเน้นยังไม่มีใครเน้นให้ความสำคัญ คือการมีส่วนร่วมของราษฎร

กล่าวในเรื่องความสามารถของกรรมการสภาตำบลนั้นเมื่ออยู่มาก แต่ที่ยังทำลัดขั้นตอน เพราะจากการสังเกตการณ์และสอบถามในอดีตที่ผ่านมาทั้ง 3 สภาตำบล ไม่มีโอกาสดำเนินงานดังกล่าวด้วยตนเองเลย ยังคงอาศัยเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการให้ตลอดเวลา และในการทำแผนประจำปี 2531 บางกระทรวงเจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็ทำแผนพัฒนาตำบลให้กับสภาตำบลเองอีกด้วย รัฐบาลจะต้องแยกระหว่างความสามารถของสภาตำบลในการทำงานด้านอื่น กับความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แต่สภาตำบลที่มีการบริหารงานดี ถือว่ามีศักยภาพในการทำงานสูง

2. ในเรื่องความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการสภาตำบล เมื่อถามว่าเข้าใจขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลหรือไม่ มีกรรมการสภาตำบลถึงจำนวนร้อยละ 61.8 ตอบว่าไม่ทราบ (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.18 ประกอบ) จากการถามความเห็นของกรรมการสภาตำบลในเรื่องการตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของโครง

การ ก่อนนำลงใน กชช. 1 ซึ่งเป็นหน้าที่ของ คปต. แต่กรรมการสภาตำบลเพียงร้อยละ 17.6 (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.16 ประกอบ) ตอบว่าเป็นหน้าที่ของ คปต. แสดงว่า คณะกรรมการสภาตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ดังนั้นควร เน้นในเรื่องการฝึกอบรมให้กับกรรมการสภาตำบลให้ได้ครบทั้งหมด และมีการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องจนกว่าสภาตำบลจะมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี และสามารถจัดทำแผนพัฒนา ตำบลได้ด้วยตนเอง เพราะความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญ อย่างเช่น ความต้องการคืออะไร ปัญหาคืออะไร ถ้ากรรมการสภาตำบลยังเข้าใจไม่แจ่มชัด แผนอาจจะมีแต่ความต้องการ ไม่ได้แก้ปัญหาย่างใดเลย

3. ในเรื่องระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล นั้น มีเวลาทำจริงเพียง 22 วัน (8 กันยายน 2529-1 ตุลาคม 2529) ถ้าทุกฝ่ายรู้ บทบาทหน้าที่และมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี กับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลก็เป็นการไม่ ยาก แต่ต้องใช้เวลาพัฒนาอีกหลายปี แนวทางแก้ไขเป็นอย่างดีเหมือนกันคือ จะต้องสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรอบนโยบายของจังหวัดที่ส่งมายัง อำเภอในปัจจุบันมีถึง 5 กระหวง ถ้าจะให้อำเภอจัดทำอีกแล้วส่งให้กรรมการหมู่บ้านทั้งหมด ช่วงเวลาเพียง 1 เดือนทางอำเภอโดยสำนักงานอำเภอทำไม่ทันเป็นแน่ แม้ว่าทาง อำเภอมีงบบริหารการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอำเภอละ 3,000 บาทก็ตาม ในระดับจังหวัด ทั้ง 5 กระหวง เมื่อได้กรอบของจังหวัดแล้ว ควรจัดทำเพื่อสำหรับทุกหมู่บ้านส่งให้อำเภอ ด้วยเลย

ผลการวิเคราะห์คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.)

การวิเคราะห์ คปต. เพราะรัฐบาลตระหนักดีว่า กสต. ยังต้องได้รับความช่วยเหลือแนะนำอีกมาก จึงตั้ง คปต. ขึ้น เพื่อช่วยเหลือ กสต. และหน้าที่ที่สำคัญของ คปต. ประการหนึ่งก็คือช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ดังนั้นประสิทธิภาพของ คปต. มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ความเห็นของ คปต. ก็มีความสำคัญยิ่งเช่นกัน โดยจะวิเคราะห์จากแบบสอบถามก่อน แล้วจึงวิเคราะห์จากการสังเกตการณ์

ตารางที่ 3.20 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	13	92.9
หญิง	1	7.1
<u>อายุ</u>		
20-29 ปี	4	28.6
30-39 ปี	5	35.7
40-49 ปี	-	-
50-59 ปี	5	35.7
60 ปีขึ้นไป	-	-

(มีต่อ)

ตารางที่ 3.20 (ต่อ)

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่จบ ป.4	-	-
จบ ป.4	4	28.6
จบ ป.7 หรือ ม.3	-	-
จบ ม.6 หรือ ม.ศ.3	2	14.3
จบ ม.8, ม.ศ.6, ปวช., ป.กศ.	4	28.6
จบ ป.กศ.สูง, ปวส., ปม.	2	14.3
จบชั้นปริญญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า	2	14.3
ไม่รู้หนังสือ	-	-
สถานภาพทางครอบครัว		
โสด	2	14.3
แต่งงานอยู่ด้วยกัน	12	85.7
แต่งงานแยกกันอยู่	-	-
หย่าร้าง	-	-
หม้าย	-	-

(มีต่อ)

ตารางที่ 3.20 (ต่อ)

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ประมง	2	14.3
เกษตร	-	-
ค้าขาย	2	14.3
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	9	64.3
รับจ้างเกษตร	-	-
รับจ้างทั่วไป	-	-
ลูกจ้างรายเดือน	-	-
ช่างฝีมือ	-	-
ทำอุตสาหกรรม	-	-
อื่น ๆ (ขับรถรับจ้าง)	1	7.1
รายได้ต่อเดือน		
1-500 บาท	-	-
501-1,000 บาท	-	-
1,001-2,500 บาท	2	14.3
2,501-4,000 บาท	3	21.5
4,001-6,000 บาท	6	42.9
6,001-8,000 บาท	2	14.3
8,001-10,000 บาท	-	-
10,000 บาทขึ้นไป	-	-
ไม่ตอบ	1	7.1
รวม	14	100.0

ข้อมูลเฉพาะ

ตารางที่ 3.21 ระยะเวลาที่ คปต. รู้จักคำว่า "แผนพัฒนาตำบล"

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1 ปี	-	-
2-3 ปี	3	21.4
4-5 ปี	-	-
มากกว่า 5 ปี	11	78.6
อื่น ๆ (ไม่รู้จัก)	-	-
รวม	14	100.0

จากคำตอบของ คปต. คปต. ที่เป็นข้าราชการทุกคนรู้จักคำว่า "แผนพัฒนาตำบล" มามากกว่า 5 ปี มีจำนวนร้อยละ 78.6 ที่รู้จักแผนพัฒนาตำบล 2-3 ปี มีจำนวนร้อยละ 21.4 แสดงว่าทุกคนสนใจว่าตนเองรู้จักแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ 3.22 ความเกี่ยวข้องของ คปต. กับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. เกี่ยวข้องมาก	7	50.0
2. เกี่ยวข้องพอสมควร	5	35.7
3. เกี่ยวข้องน้อย	1	7.1
4. ไม่เกี่ยวข้อง	1	7.1
รวม	14	100.0

การสอบถามความเห็นถึงความเกี่ยวข้องของ คปต. กับการทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อดูว่า คปต. ได้ทราบถึงหน้าที่ของตนเองหรือไม่ เพราะ คปต. มีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุน กสต. ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ซึ่งแสดงว่า คปต. เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเป็นอย่างมาก จากการตอบแบบสอบถาม คปต. จำนวนร้อยละ 50.0 ตอบว่า เกี่ยวข้องมาก จำนวนร้อยละ 35.7 ตอบว่าเกี่ยวข้องพอสมควร แสดงว่า คปต. ทราบว่าตนเองมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลดังกล่าว

ตารางที่ 3.23 ระยะเวลาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น คปต.

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1. 1 ปี	-	-
2. 2-3 ปี	2	14.3
3. 4-5 ปี	2	14.3
4. มากกว่า 5 ปี	9	64.3
5. อื่น ๆ (น้อยกว่า 1 ปี)	1	7.1
รวม	14	100.0

จากการตอบแบบสอบถาม มีครูของตำบลขนาดเล็กคนเดียวที่เพิ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็น คปต. นอกนั้นได้รับแต่งตั้งให้เป็น คปต. มาแล้วอย่างน้อย 2-3 ปี แสดงว่าทุกคนต้องรู้จักแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ 3.24 การขอคำปรึกษาของสภาตำบลจาก คปต. ในเรื่องการทำแผนพัฒนาตำบล

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1. มาก	6	42.9
2. พอสมควร	4	28.6
3. น้อย	1	7.1
4. ไม่เคยมาขอคำปรึกษาเลย	3	21.4
รวม	14	100.0

สภาตำบลได้ใช้ คปต. ตามหน้าที่ในเรื่องการจัดหาแผนหรือไม่ จากการตอบของ คปต. แสดงว่ามีการขอคำปรึกษาสภาตำบล แต่มีจำนวนหนึ่งที่ตอบว่าน้อย และไม่เคยมาขอคำปรึกษาเลย ซึ่งไม่น่าจะมีค่าตอบเช่นนั้นเลย

ตารางที่ 3.25 แผนพัฒนาตำบล สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. มาก	3	21.4
2. พอควร	11	78.6
3. น้อย	-	-
รวม	14	100.0

ความเห็นของ คปต. แสดงว่า คปต. เองที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือกับสภาตำบล ตนเองจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญเสียก่อน จึงจะมีความเข้าใจและสนใจจะช่วยเหลือ กสต. จากคำตอบ คปต. จำนวนร้อยละ 21.4 เห็นว่าแผนพัฒนาตำบลสามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนมาก คปต. จำนวนร้อยละ 78.6 เห็นว่าแผนพัฒนาตำบล สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนพอควร ดังนั้น คปต. ทุกคนเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ 3.26 ความเข้าใจของ คปต. ที่มีต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1. เข้าใจมาก	3	21.4
2. เข้าใจพอสมควร	11	78.6
3. เข้าใจน้อย	-	-
4. ไม่เข้าใจเลย	-	-
รวม	14	100.0

จากการสอบถาม คปต. ถึงความเข้าใจของ คปต. จำนวนร้อยละ 21.4 ตอบว่าเข้าใจมาก จำนวนร้อยละ 78.6 ตอบว่าเข้าใจพอสมควร แสดงถึงว่า คปต. เองมีความเข้าใจมากกว่า กสศ. (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.13 ประกอบ) คปต. เกือบทั้งหมดเป็นข้าราชการ เป็นผู้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ กสศ. มีความเข้าใจมากกว่า ย่อมเป็นการถูกต้อง แต่ความพยายามของรัฐบาลต้องพยายามทำให้ กสศ. และ คปต. มีความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนให้เหมือน ๆ กันให้ได้

ตารางที่ 3.27 คปต. ทราบหรือไม่ว่า แผนพัฒนาตำบลมีขั้นตอนการจัดทำแผนอย่างไร
และถ้าทราบมีอะไรบ้าง

คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1. ทราบ	14	100.0
2. ไม่ทราบ	-	-
รวม	14	100.0

คปต. ทั้งหมดตอบว่าทราบ ถ้าไปดู กสศ. (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.18 ประกอบ) จะมีจำนวนผู้ตอบว่าทราบร้อยละ 35.3 ไม่ทราบร้อยละ 61.8 ซึ่งเป็นการถูกต้อง คปต. มีหน้าที่ช่วยเหลือ กสศ. จะต้องเข้าใจให้ได้ทุกคน

ตารางที่ 3.28 ลำดับความสำคัญของสิ่งที่ คปต. ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลประสบความสำเร็จ

ลำดับที่	1	2	3	4	รวม
1. ความเป็นผู้นำของประธานสภาตำบล	-	2	7	5	14
2. ความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล	9	2	3	-	14
3. ความสามารถของ คปต.	2	5	-	7	14
4. การบริหารงานและประสิทธิภาพของสภาตำบล	3	5	4	2	14
รวม	14	14	14	14	56

จากการสอบถาม คปต. ในเรื่องลำดับความสำคัญที่คิดว่า ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลประสบความสำเร็จ ผลปรากฏออกมาว่า

ลำดับที่ 1 ความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล จำนวน 9 คน ร้อยละ 64.3 (จากจำนวน 14 คน)

ลำดับที่ 2 การบริหารงานและประสิทธิภาพของสภาตำบล จำนวน 5 คน ร้อยละ 35.7 (จากจำนวน 14 คน)

ลำดับที่ 3 ความเป็นผู้นำของประธานสภาตำบล จำนวน 7 คน ร้อยละ 50.0 (จากจำนวน 14 คน)

ลำดับที่ 4 ความสามารถของ คปต. จำนวน 7 คน ร้อยละ 50.0 (จากจำนวน 14 คน)

ตารางที่ 3.29 ความพร้อมของสภาตำบลที่จะรับผิดชอบ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้วยตนเอง

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความพร้อม	3	21.4
2. พอทำได้	11	78.6
3. ยังไม่พร้อม	-	-
4. ไม่แน่ใจ	-	-
รวม	14	100.0

ความเห็นของ คปต. ส่วนใหญ่เห็นว่าร้อยละ 78.6 สภาตำบลพอทำได้ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้วยตนเอง ร้อยละ 21.4 เห็นว่าสภาตำบลมีความพร้อมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้วยตนเอง

จากแบบสอบถามคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) สามารถกล่าวรวมเป็นเรื่อง ๆ ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.)

จากการสังเกตการณ์ เป็นการสังเกตการณ์การจัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2531 คปต. มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จที่รัฐบาลมุ่งหมายไว้ เพราะ คปต. เป็นคณะทำงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนในระดับตำบลมากที่สุด ถ้า คปต. ร่วมมือประสานงานกันก็ส่งผลอย่างมากต่อนโยบายของรัฐบาลในการให้ประชาชนในชนบทมีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาของราษฎรและตั้งแต่นั้น ซึ่งจะมีส่วนอย่างมากในการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยของเราให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น จากการสอบถามในการทำแผนพัฒนาตำบลครั้งนี้ ไม่เคยมีการเรียกประชุม คปต. ก่อนทำแผนพัฒนาตำบลเลยทั้ง 3 ตำบล ในอำเภอคลองใหญ่ ในการประชุมจัดทำแผนพัฒนาตำบลของ 3 ตำบลในอำเภอคลองใหญ่ คปต. นี้ไม่มีสักครั้งเดียวที่เข้าประชุมพร้อมเพรียงกันทั้ง 4 กระทรวงหลัก ซึ่งแสดงว่า คปต. เองซึ่งต้องมีความสำนึกและเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาตำบลมากกว่า กสศ., กม. หรือ อพป. และราษฎร ยังไม่เห็นความสำคัญของวิธีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ทั้ง ๆ ที่ คปต. มีหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการทำแผนพัฒนาตำบล คือการช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

1. ในเรื่องความสามารถของ คปต. คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลชุดนี้ทุกคนรู้จักแผนพัฒนาตำบล (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.21 ประกอบ) ระยะเวลาที่ได้รับการแต่งตั้ง ส่วนมากได้รับการแต่งตั้งมานานแล้ว มีเพียงคนเดียวที่ได้รับการแต่งตั้งมาน้อยกว่า 1 ปี คือครูซึ่งเป็น คปต. ของตำบลหาดเล็ก (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.23 ประกอบ) ซึ่งสามารถเชื่อได้ว่า คปต. ของอำเภอคลองใหญ่ มีศักยภาพในการช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลได้

2. ในเรื่องความรู้ความเข้าใจของ คปต. คปต. มีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชนบทระดับตำบล แต่ยังมี คปต. จำนวนน้อยที่ตอบว่า คปต. ไม่เกี่ยว

ข้องและเกี่ยวข้องน้อยกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.22 ประกอบ) ทั้ง ๆ ที่ คปต. เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาตำบลเป็นอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่จะพบว่าตนเองเกี่ยวข้อง สำหรับการขอคำปรึกษาสภาตำบลมี คปต. จำนวนร้อยละ 7.1 ตอบว่า กสต. มาขอคำปรึกษาน้อย ร้อยละ 21.4 ตอบว่าไม่เคยมาขอคำปรึกษาเลย ซึ่งไม่น่าจะมีคำตอบเช่นนี้เลย การที่ กสต. ไม่มาขอคำปรึกษาก็ต้องเป็นข้อบกพร่องของ คปต. คปต. ต้องให้ กสต. มาขอคำปรึกษาให้ได้ สำหรับความรู้สึกของ คปต. (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.25 ประกอบ) ที่ว่า แผนพัฒนาตำบลสามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด คปต. ร้อยละ 78.6 ตอบว่า พอควร ร้อยละ 21.4 ตอบว่ามาก แสดงว่า คปต. ทุกคนเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาตำบล ซึ่งแสดงถึงความรู้ความเข้าใจของ คปต. และเมื่อถามตรง ๆ ถึงความเข้าใจของ คปต. ที่มีต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ร้อยละ 78.6 ก็ตอบว่าเข้าใจพอควร และร้อยละ 21.4 ก็ตอบว่าเข้าใจมาก (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.26 ประกอบ) และเมื่อถามถึงว่า คปต. ทราบหรือไม่ว่า แผนพัฒนาตำบล มีขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอย่างไร คำตอบก็คือร้อยละ 100 ตอบว่า เพราะทุกคนก็ทราบขั้นตอนกว้าง ๆ ซึ่งแสดงว่า คปต. เข้าใจกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

จากการสอบถาม คปต. และกสต. ขอเปรียบเทียบให้เห็นชัดกับความคิดเห็นถึงลำดับความสำคัญของสิ่งที่ คปต. และ กสต. คิดว่าทำให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 3.30 เปรียบเทียบตารางที่ 3.20 และตารางที่ 3.18

สิ่งสำคัญ	ลำดับที่ ของ คปต.	ลำดับที่ ของ กสต.	ร้อยละ ของ คปต.	ร้อยละ ของ กสต.
ความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล	1	1	64.3	41.2
การบริหารงานและประสิทธิภาพของสภาตำบล	2	2	35.7	35.3
ความเป็นผู้นำของประธานสภาตำบล	3	3	50.0	26.5
ความสามารถของ คปต.	4	4	50.0	50.0

แสดงให้เห็นว่า ทั้ง คปต. และ กสต. มีความเห็นอย่างเดียวกันว่า การจัดทำแผนพัฒนาตำบลจะประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

สรุปผลการวิเคราะห์รายตัว

เมื่อได้ประมวลข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏตามตารางดังนี้

การสอบถามรายตัว

ตารางที่ 3.31 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	58	77.3
หญิง	17	22.7
<u>อายุ</u>		
20-29 ปี	11	14.7
30-39 ปี	22	29.8
40-49 ปี	23	30.7
50-59 ปี	16	21.3
60 ปีขึ้นไป	3	4.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 3.31 (ต่อ)

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่จบ ป.4	10	13.3
จบ ป.4	58	77.3
จบ ป.7 หรือ ม.3	2	2.7
จบ ม.6 หรือ ม.ศ.3	1	1.3
จบ ม.8, ม.ศ.6, ปวช., ป.กศ.	1	1.3
จบ ป.กศ.สูง, ปวส., ปม.	2	2.7
จบชั้นปริญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า	1	1.3
ไม่รู้หนังสือ	-	-
สถานภาพทางครอบครัว		
โสด	4	5.3
แต่งงานอยู่ด้วยกัน	68	90.7
แต่งงานแยกกันอยู่	1	1.3
หย่าร้าง	2	2.7
หม้าย	-	-

(มีต่อ)

ตารางที่ 3.31 (ต่อ)

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ประมง	41	54.7
เกษตร	6	8.0
ค้าขาย	7	9.3
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	3	4.0
รับจ้างเกษตร	-	-
รับจ้างทั่วไป	6	8.0
ลูกจ้างรายเดือน	-	-
ช่างฝีมือ	-	-
ทำอุตสาหกรรม	-	-
อื่น ๆ	12	16.0
รายได้ต่อเดือน		
1-500 บาท	-	-
501-1,000 บาท	13	17.3
1,001-2,500 บาท	37	49.3
2,501-4,000 บาท	19	25.3
4,001-6,000 บาท	5	6.7
6,001-8,000 บาท	1	1.3
8,001-10,000 บาท	-	-
10,000 บาทขึ้นไป	-	-
ไม่มีรายได้	-	-
รวม	75	100.0

ข้อมูลเฉพาะ

ตารางที่ 3.32 ถ้าในหมู่บ้านมีปัญหาในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น มีปัญหาในการประกอบอาชีพ มีปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ จะแก้ไขด้วยวิธีใด

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้าน	42	56.0
2. ไปปรึกษากรรมการหมู่บ้าน	1	1.3
3. ร่วมประชุมหาทางแก้ไขกันเองในหมู่บ้าน	8	10.7
4. ไปปรึกษากำนัน	1	1.3
5. ไปปรึกษาเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ปลัดอำเภอ พัฒนาการ เกษตรกรตำบล	2	4.0
6. อยู่เฉย ๆ รอความช่วยเหลือจากรัฐบาล	20	26.7
รวม	75	100.0

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ราษฎรจำนวนร้อยละ 56.0 ตอบว่า จะไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้าน แสดงว่าราษฎรให้ความไว้วางใจผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด เพราะผู้ใหญ่บ้านใกล้ชิดราษฎรมากกว่าใคร ๆ แต่มีจำนวนร้อยละ 26.7 ตอบว่าอยู่เฉย ๆ รอความช่วยเหลือ แสดงว่าราษฎรจำนวนนี้ไม่สนใจในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องกระตุ้นให้ราษฎรจำนวนนี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

ตารางที่ 3.33 แผนพัฒนาตำบลมีหรือไม่มี

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. มี	70	93.3
2. ไม่มี	-	-
3. ไม่ทราบ	5	6.7
รวม	75	100.0

ในเรื่องแผนพัฒนาตำบล ราษฎรจำนวนร้อยละ 93.3 ตอบว่ามีแผนพัฒนาตำบล ราษฎรจำนวนร้อยละ 6.7 ตอบว่าไม่ทราบ ซึ่งแสดงว่า ราษฎรจำนวนมากรู้จักแผนพัฒนาตำบลมีเพียงจำนวนน้อยที่ไม่รู้จัก

ตารางที่ 3.34 ระยะเวลาที่รู้จักแผนพัฒนาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. 1 ปี	8	10.7
2. 2-3 ปี	24	32.0
3. 4-5 ปี	14	18.7
4. มากกว่า 5 ปี	24	32.0
5. ไม่รู้จักแผนพัฒนาตำบล	4	5.3
6. ไม่ตอบ	1	1.3
รวม	75	100.0

การรู้จักแผนพัฒนาตำบล ราษฎรร้อยละ 32.0 ตอบว่ารู้จักแผนพัฒนาตำบลมากกว่า 5 ปี ร้อยละ 18.7 ตอบว่ารู้จัก 4-5 ปี ร้อยละ 32.0 ตอบว่ารู้จัก 2-3 ปี ร้อยละ 10.7 ตอบว่ารู้จัก 1 ปี แสดงว่าราษฎรเองก็รู้จักแผนพัฒนาตำบลบางคนแล้ว แต่จะรู้จักมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสนใจของราษฎรแต่ละคน

ตารางที่ 3.35 แผนพัฒนาตำบลมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนมากน้อยเพียงใด

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. มาก	42	56.0
2. พอสมควร	27	36.0
3. น้อย	1	1.3
4. ไม่มีเลย	-	-
5. ไม่ตอบ	5	6.7
รวม	75	100.0

แม้ราษฎรจะรู้จักแผนพัฒนาตำบลมานานแล้วบ้างไม่นานบ้าง แต่ราษฎรจำนวนร้อยละ 56.0 ก็ตอบว่า แผนพัฒนาตำบลมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของราษฎรมาก จำนวนร้อยละ 36.0 ตอบว่า มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของราษฎรพอสมควร และมีเพียงจำนวนร้อยละ 1.3 ที่ตอบว่ามีความสำคัญน้อย และไม่มีใครตอบว่าไม่มีความสำคัญเลย แสดงว่าราษฎรเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ 3.36 โอกาสในการเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของราษฎรเอง

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. เคย	38	50.7
2. ไม่เคย	36	48.0
3. ไม่ตอบ	1	1.3
รวม	75	100.0

ราษฎรเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาตำบล แต่โอกาสในการเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของราษฎรเองจำนวนร้อยละ 50.7 ตอบว่าเคย จำนวนร้อยละ 48.0 ตอบว่าไม่เคย แสดงว่าราษฎรที่ยังไม่เคยมีโอกาสเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของตนเองมีจำนวนมาก ซึ่งขัดกับนโยบายของรัฐบาลในประการสำคัญ คือต้องการให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง

ตารางที่ 3.37 โอกาสในการเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน เคยเสนอโครงการด้วยวิธีใด

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. เสนอผ่านผู้ใหญ่บ้าน	3	4.0
2. เสนอในการประชุมชาวบ้าน	30	40.0
3. เสนอผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน	3	4.0
4. เสนอผ่านพัฒนากร	-	-
5. ไม่เคยเสนอโครงการ	36	48.0
6. อื่น ๆ	3	4.0
รวม	75	100.0

จากจำนวนราษฎร ร้อยละ 50.7 (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.36 ประกอบ) ที่ตอบว่าเคยเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง จำนวนร้อยละ 40 ตอบว่า เคยเสนอโครงการในการประชุมชาวบ้าน ก็แสดงว่าการกระทำของราษฎรนั้นถูกต้องในการเสนอโครงการเมื่อมีโอกาส

ตารางที่ 3.38 การมีส่วนร่วมของราษฎรในการช่วยเหลือสมทบแก่โครงการต่าง ๆ

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ให้ความช่วยเหลือสมทบอย่างมาก	29	38.7
2. ให้ความช่วยเหลือสมทบพอสมควร	10	13.3
3. ให้ความช่วยเหลือสมทบน้อย	-	-
4. ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือสมทบใด ๆ เลย	-	-
5. ไม่ทราบ	2	2.6
6. อื่น ๆ (บางครั้งให้ความช่วยเหลือมาก ช่วยเหลือพอสมควร)	34	45.3
รวม	75	100.0

สำหรับการช่วยเหลือสมทบแก่โครงการต่าง ๆ ราษฎรร้อยละ 38.7 ตอบว่าให้ความช่วยเหลือสมทบอย่างมาก และการช่วยเหลืออย่างมากรู้ในการสอบถามว่าด้านใดราษฎรทั้งหมดตอบว่าสมทบในด้านแรงงาน จำนวนร้อยละ 13.3 ตอบว่าให้ความช่วยเหลือสมทบพอสมควร และการช่วยเหลือพอสมควรนี้ในการสอบถามว่า ด้านใดราษฎรทั้งหมดตอบว่าสมทบในด้านแรงงาน และมีจำนวนร้อยละ 45.3 ตอบว่าให้ความช่วยเหลือสมทบอย่างมากและพอสมควร คือ การช่วยเหลือสมทบแก่โครงการนั้นทั้งหมด ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างมากในด้านแรงงาน และให้ความช่วยเหลือพอสมควรในด้านวัสดุ อาหาร เงิน แสดงว่าราษฎรให้ความร่วมมือในการพัฒนาเมื่อมีโครงการต่าง ๆ มาในพื้นที่ของตน

ตารางที่ 3.39 ราษฎรเคยตรวจสอบและติดตามผลการทำงานตามโครงการที่ท่าลงในหมู่บ้านตามแผนพัฒนาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. มาก	7	9.3
2. พอสมควร	36	48.0
3. น้อย	24	32.0
4. ไม่ได้ทำ	6	8.0
5. ไม่ตอบ	2	2.7
รวม	75	100.0

การตรวจสอบและติดตามผลการทำงานตามโครงการที่ท่าลงในหมู่บ้าน แสดงถึงการมีส่วนร่วมของราษฎร ในขั้นตอนการติดตามผลโครงการ ราษฎรจำนวนร้อยละ 48.0 ตอบว่าเคยตรวจสอบ และติดตามผลการทำงานตามโครงการที่ท่าลงในหมู่บ้านพอสมควร ราษฎรจำนวนร้อยละ 32.0 ตอบว่า เคยตรวจสอบและติดตามผลการทำงานตามโครงการน้อย ขั้นตอนในการตรวจสอบและติดตามผลการทำงานตามโครงการที่ท่าลงในหมู่บ้านมีความสำคัญ ซึ่งราษฎรก็ให้ความสำคัญพอสมควร แต่ควรกระตุ้นให้ราษฎรสนใจการตรวจสอบและติดตามผลการทำงานให้มากกว่านี้

ตารางที่ 3.40 การตรวจสอบการทำงานตามโครงการที่ท่าลงในหมู่บ้าน ทำด้วยวิธีใด

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ถามกำนันผู้ใหญ่บ้าน	29	38.7
2. ถามพัฒนากร	1	1.3
3. ถามนายอำเภอ/ปลัดอำเภอ	1	1.3
4. ถาม กสศ.	-	-
5. ถาม คปต.	-	-
6.คุยกับชาวบ้านด้วยตนเอง	-	-
7. อื่น ๆ	26	34.7
8. ไม่ตอบ	6	8.0
รวม	75	100.0

จากตารางที่ 3.32 เมื่อหมู่บ้านมีปัญหาในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น ราษฎรจะไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 56.0 จากการสอบถามตามตารางที่ 3.40 การตรวจสอบการทำงานตามโครงการที่ท่าลงในหมู่บ้าน ราษฎรร้อยละ 38.7 ซึ่งมากที่สุด ตอบว่าตรวจสอบโดยการถามกำนันผู้ใหญ่บ้าน แสดงว่าในระดับหมู่บ้านราษฎรให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่บ้านมากกว่าบุคคลใด

ตารางที่ 3.41. วิธีการแก้ไขของราษฎร เมื่อโครงการต่าง ๆ ที่ทำลงในหมู่บ้านแล้ว มีการชำรุดเสียหาย มีการแก้ไขด้วยวิธีใด

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ขอความช่วยเหลือจากสภาตำบล	-	-
2. ขอความช่วยเหลือจากอำเภอ	1	1.3
3. ร่วมมือช่วยกันแก้ปัญหาในหมู่บ้าน	58	77.3
4. นำเสนอเพื่อเข้าแผนพัฒนาตำบล	1	1.3
5. อื่น ๆ	15	20.0
6. ไม่ตอบ	1	1.3
รวม	75	100.0

เมื่อโครงการต่าง ๆ ที่ทำลงในหมู่บ้านแล้วมีการชำรุดเสียหาย วิธีการแก้ไขของราษฎรนั้น ราษฎรจำนวนมากที่สุดร้อยละ 77.3 ตอบว่า ร่วมมือช่วยกันแก้ปัญหาในหมู่บ้าน แสดงว่าราษฎรมีความรับผิดชอบ ตรงกับหลักการพัฒนาที่ว่า การพัฒนาที่ดีก็คือการพัฒนาเพื่อให้เขาพึ่งพาตนเองได้ เมื่อราษฎรมีความรับผิดชอบ ร่วมมือช่วยกันแก้ปัญหาในหมู่บ้าน ก็เป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีศักยภาพสูงในการพัฒนา

ตารางที่ 3.42 คิครวม ๆ แล้ว หมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ในด้านใดบ้าง

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ดีขึ้น	59	78.7
2. ไม่ดีขึ้น, เหมือนเดิม	-	-
3. แย่ลง	1	1.3
4. มีทั้งดีขึ้นและแย่ลง	13	17.3
5. ไม่ตอบ	2	2.7
รวม	75	100.0

คิครวม ๆ ถึงการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้าน ราษฎรจำนวนร้อยละ 78.7 ตอบว่า มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า สะพานนั้น มีตอบว่าแย่ลงร้อยละ 1.3 เท่านั้น มีจำนวนร้อยละ 17.3 ที่ตอบว่ามีทั้งดีขึ้นและแย่ลง ดีขึ้นในด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ ถนน สะพาน ไฟฟ้า ที่แย่ลงก็คือในด้านการประกอบอาชีพ ประมงจับปลาไม่ค่อยได้

ตารางที่ 3.43 ขั้รราชการที่จะเป็นผู้ประสานงานช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของสภาตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ใครช่วยเหลือในการทำแผนพัฒนาตำบลมากที่สุด

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ครู	3	4.0
2. พัฒนาการประจำตำบล	14	18.7
3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล	1	1.3
4. ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล	27	36.0
5. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	1	1.3
6. อื่น ๆ (พัฒนาการและปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล)	7	9.3
รวม	75	100.0

สำหรับข้าราชการที่ช่วยเหลือการจัดทำแผนพัฒนาตำบลมากที่สุดตามความเห็นของราษฎรได้แก่ ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล ร้อยละ 36.0 รองลงมาได้แก่พัฒนาการประจำตำบล ร้อยละ 18.7 และมีจำนวนร้อยละ 9.3 ที่ตอบว่า พัฒนาการและปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในทางปฏิบัติปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลได้ช่วยเหลือมากที่สุดมากกว่าพัฒนาการ ซึ่งเป็นเลขานุการ คปต. เสียอีก

สรุปผลวิเคราะห์ราชกร

การมีส่วนร่วมของราษฎรไม่ปรากฏให้เห็นอย่างเป็นทางการเลย เพราะในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2531 ไม่ได้มีการเรียกประชุมราษฎรเลย มีแต่เพียงการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในระดับ กสศ. เท่านั้น

จากแบบสอบถามราษฎร

จากการสอบถามราษฎร (ดูตารางที่ 3.32) เมื่อถามว่าถ้าในหมู่บ้านมีปัญหาในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น จะแก้ไขด้วยวิธีใด ราษฎร ร้อยละ 56.0 ตอบว่าไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านก็เป็นกรรมการ กสศ. คนหนึ่ง ซึ่งแสดงว่าผู้ใหญ่บ้านย่อมรู้จักปัญหา และความต้องการของราษฎรได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ถึงแม้จะไม่ได้มีการเรียกประชุมสอบถามความต้องการของชาวบ้าน แต่ผู้ใหญ่บ้านก็เป็นตัวแทนของชาวบ้านเป็นอย่างดี ซึ่งถือได้ว่าแผนพัฒนาตำบลเป็นไปตามที่รัฐบาลมุ่งหมายไว้คือ ต้องการให้การพัฒนาเป็นแบบล่างขึ้นบน (bottom-up) แต่ยังไม่สมบูรณ์แบบ คือ ยังไม่เป็นแบบล่างขึ้นบนอย่างแท้จริง

จากการสังเกตการณ์ ราษฎรไม่ได้มีโอกาสเสนอโครงการโดยตรงเลยในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2531 นี้ แสดงว่าประชาชนไม่ได้มีโอกาสในการร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการแก้ไขปัญหาความต้องการของตนเองตั้งแต่ต้น ความหวังของรัฐบาลที่ต้องการให้ราษฎรได้มีสิทธิมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในฐานะเป็นคู่ริเริ่ม ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็นก็ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ เท่ากับไม่เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้สัมผัสและเรียนรู้ อันจะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่จากการสอบถามที่ถามราษฎรว่าโอกาสในการเสนอโครงการ เพื่อพัฒนาหมู่บ้านเคยเสนอโครงการด้วยวิธีใด ราษฎรที่เคยเสนอโครงการร้อยละ 50.7 (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.36 ประกอบ) มีจำนวนถึงร้อยละ 40.0 (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.37 ประกอบ) ตอบว่าเคยเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเสนอในการประชุมชาวบ้าน ซึ่งแสดงว่าราษฎร

เคยมีโอกาสนในการร่วมริเริ่ม ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งราษฎรเคยทำ แต่ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2531 ไม่ได้ทำ อาจเป็นเพราะช่วงระยะเวลาที่อำเภอได้รับในการทำแผนอาจมีระยะเวลาสั้นไป ทำให้ไม่สามารถเรียกประชุมราษฎรได้ทัน แต่ก็ขึ้นกับ คปต. และ กสต. ถ้ามีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้วก็สามารถทำตามขั้นตอนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

สำหรับความรู้ความเข้าใจของราษฎรที่มีต่อแผนพัฒนาตำบล เมื่อถามราษฎรว่าแผนพัฒนาตำบลมีหรือไม่มี (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.33 ประกอบ) ราษฎรจำนวนร้อยละ 93.3 ตอบว่ามีแผนพัฒนาตำบลและแผนพัฒนาตำบลมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชน (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.35 ประกอบ) ราษฎรร้อยละ 56.0 ตอบว่ามาก ร้อยละ 36.0 ตอบว่าพอสมควร แสดงว่าราษฎรเห็นความสำคัญของแผนพัฒนาตำบล

ในเรื่องการมีส่วนร่วมของราษฎร จากการสังเกตการณ์ในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2531 ราษฎรไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงเลย แต่จากการสอบถามถึงที่แล้วมาว่าราษฎรได้มีส่วนร่วมอย่างไรบ้างในขั้นตอนต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมของราษฎรในการช่วยเหลือสมทบแก่โครงการต่าง ๆ (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.38 ประกอบ) แสดงว่าราษฎรให้ความร่วมมือในการพัฒนา เมื่อมีโครงการต่าง ๆ มาในพื้นที่ของตน สำหรับการตรวจสอบโครงการ (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.40 ประกอบ) ซึ่งมีความสำคัญ เพราะการมีส่วนร่วมต้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การมีส่วนร่วมจึงจะสมบูรณ์ ซึ่งราษฎรก็ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ และการติดตามผลการทำงานพอสมควร แต่ควรกระตุ้นให้ราษฎรสนใจ การตรวจสอบและติดตามผลการทำงานให้มากกว่านี้ และสำหรับการตรวจสอบการทำงานที่ท่าลงในหมู่บ้าน ราษฎรให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่บ้านมากกว่าบุคคลใด ซึ่งก็ตรงกับความเห็นของ กสต. และ คปต. ที่ให้ความเห็นว่า การจัดทำแผนพัฒนาตำบลจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.19) ในหมู่บ้าน ราษฎรให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นกรรมการสภาตำบลคนหนึ่ง ถ้าให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความสำคัญและขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้องจะเป็นผลดีกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล สำหรับศักยภาพในการพัฒนา ซึ่งเป็นศักยภาพใน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แสดงว่าราษฎรในอำเภอคลองใหญ่มีศักยภาพสูงในการพัฒนา (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.41 ประกอบ) เพราะราษฎรจำนวนร้อยละ 77.3 ตอบว่า วิธีการแก้ไขของราษฎร เมื่อโครงการต่าง ๆ ที่ทำลงในหมู่บ้านแล้ว เกิดขาดเสียหาย ก็คือร่วมมือช่วยกันแก้ปัญหาในหมู่บ้าน และเมื่อถามถึงการพัฒนารวม ๆ ที่ผ่านมามีความคิดเห็นว่าดีหรือไม่ในด้านใดบ้าง ราษฎรจำนวนร้อยละ 78.7 ตอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า สะพาน แสดงว่าการพัฒนาของรัฐบาลราษฎรเห็นผลที่เกิดขึ้นเป็นการถูกต้องที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาชนบท นอกจากผู้ใหญ่บ้านที่ราษฎรเกลียดชังแล้ว สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ข้าราชการที่เป็นผู้ประสานงาน ช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของสภาตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 3.43 ประกอบ) ราษฎรร้อยละ 36.0 ตอบว่า ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลช่วยเหลือมากที่สุด ราษฎรร้อยละ 18.7 ตอบว่าพัฒนาการประจำตำบลให้ความช่วยเหลือมากที่สุด ราษฎรร้อยละ 9.3 ตอบว่าปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลและพัฒนาการให้ความช่วยเหลือมากที่สุด เป็นข้อสังเกตที่ดีที่สนับสนุนให้รวมระบบ "กชช." ร่วมกับ "กสช." โดยเฉพาะในระดับอำเภอ

สำหรับข้อเสนอแนะของราษฎร ราษฎรเกือบทั้งหมดให้ข้อเสนอแนะในทำนองเดียวกันว่า ต้องการได้รับความรู้ คำแนะนำ เกี่ยวกับแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจดีขึ้น ซึ่ง คปต. และ กสช. เองก็ยินดีให้ความเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจของกรรมการสภาตำบล (กสช.) ทำให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบล สำหรับราษฎรก็เช่นกันที่ราษฎรให้ข้อเสนอแนะเช่นนั้น แสดงว่าราษฎรยังได้รับความรู้ความเข้าใจกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่เพียงพอ.